

ČESKÁ FOTOGRAFIE 1840-1950: PŘÍBĚH MODERNÍHO MÉDIA

První souhrnné publikace a fotografické výstavy, například *Sto let české fotografie* v Praze roku 1939, se soustředily na technické otázky. Tento pohled byl postupně nahrazen prezentací fotografie jako svébytného uměleckého oboru, která se projevila v posledních desetiletích dvacátého století rostoucí publikační činností, zakládáním galerijních a muzejních sbírek a otevřením studia na vysokých školách. Umělecké výstavy fotografie již nejsou výjimkou, ale pravidlem.

Současný překotný rozvoj informačních technologií však vytváří potřebu podívat se na fotografii z jiné perspektivy. Posledních patnáct let ukázalo, že média jsou dominantní silou současného světa. Jak připomínal pražský rodák Vilém Flusser, fotografií začíná rozmach technických obrazů, jež jsou základem masových médií. Moderní společnost je nemyslitelná bez masového šíření obrazů, a proto počátky mnoha současných jevů - od kultu celebrit, přes obrazy denních událostí až po pornografii - jsou spjaty s působením fotografického média.

Výstava chce upozornit, že fotografie zasáhla nejen do umění, ale stala se také neodmyslitelnou součástí vědy a technologie, zábavy, politiky, obchodu i soukromého života. Dvacet jedna oddílů přibližuje počátky těchto dlouhodobých trendů a jejich reflexi ve fotografické tvorbě a zařazuje vybrané práce do širšího kulturního kontextu pomocí doprovodného materiálu.

Cílem výstavy není podat přehled dějin fotografie v Čechách a na Moravě, ale připomenout rozmanitá užití fotografického média s ohledem na jejich aktuální význam. Příběh fotografického média v sobě spojuje mnoho oborů, tradic a tendencí - mnoho rozmanitých příběhů, jež tvoří bohatou síť vztahů a souvislostí, formujících náš současný život.

Jaroslav Anděl

K výstavě vychází publikace *Fotografie: Příběhy moderního média v Čechách a na Moravě, 1840-1950*. Vydalo nakladatelství KANT.

KURÁTOR VÝSTAVY JAROSLAV ANDĚL

Vystudoval dějiny umění na Univerzitě Karlově (1972) a fotografii na FAMU (1973), doktorát z dějin umění obdržel na UK v roce 1982.

Od konce roku 1982 žije v New Yorku, kde působí jako organizátor výstav, autor publikací o výtvarném umění, pedagog a konzultant muzeí a galerií. Témata výstavní a publikační činnosti zahrnují různé obory umění (od malířství, architektury, autorské knihy po fotografii, film a nová média) od 19. století do současnosti. V roce 1990 byl Fulbright Scholar pro Československo, inicioval a spoluorganizoval mezinárodní sérii přednášek a diskusí o nacionalismu ve střední Evropě pro Sociologický ústav ČSAV. V roce 1993 byl hostujícím profesorem na Kolumbijské univerzitě v New Yorku, roku 1994 přednášel v Austrálii na School of Arts v hlavním městě Canberra, zúčastnil se jako přednášející mnoha mezinárodních konferencí věnovaných modernímu umění a novým médiím (v USA, Francii, Portugalsku, Španělsku, Holandsku, Německu, Jugoslávii, Maďarsku, Polsku) a organizoval mezinárodní konferenci na téma archeologie nových médií v Praze roku 2002.

1996-1998 byl ředitelem Muzea moderního a současného umění Národní galerie v Praze (Veletržní palác). Mezi výstavami, které organizoval nebo spoluorganizoval, byla první souborná výstava českého moderního umění v anglosaských zemích, *Czech Modernism 1900-1945* (spolu s Anne Tucker, Alison de Lima Greene a Willis Hartshorn, Museum of Fine Arts, Houston; Brooklyn Museum, New York; International Center of Photography, New York; Anthology Film Archives, New York; Akron Art Museum, 1989-1990), dále první souhrnná výstava meziválečné avantgardy v Československu, *The Artistic Avant-Garde in Czechoslovakia, 1918-1938* (IVAM, Centre Julio Gonzalez, Valencie ve Španělsku, 1993) a první souborná výstava českého moderního umění ve Francii *Prague 1900-1938: Capitale secrete des avant-gardes* (Musée des Beaux-Arts, Dijon, 1997, spolu s Emmanuelem Starcky). S Dorothy Kosinsky byl autorem putovní výstavy Františka Kupky *Painting the Universe: František Kupka, Pioneer in Abstraction* (Museum of Art, Dallas, USA; Kunstmuseum Wolfsburg, Německo; Národní galerie v Praze, 1997-1998). V roce 2003 byl spoluautorem výstavy *The Capek Brothers and the Czech Avant-Garde* (Printing Museum, Tokyo). Mezi dalšími výstavami, jež organizoval, byly *Jitro kouzelníků* (Národní galerie v Praze, 1996-97), *Osudová zalíbení: Čeští sběratelé moderního umění* (Národní galerie v Praze, 1996), *Očima Arcimboldovými* (Národní galerie v Praze, 1997), *The Avant-Garde Book 1900-1945* (Franklin Furnace, New York, 1989), *Russian Avant-Garde Film and Photography*, Encontros de Fotografia, Coimbra, Portugalsko, 1989; *Czech Avant-Garde and the Book 1900-1950* (Visual Studies Workshop, Rochester, New York, USA, 1985).

V 70. letech měl několik autorských výstav svých fotografických prací a byl zastoupen na řadě zahraničních výstav konceptuálního umění a fotografie v Německu, Japonsku, Holandsku, Brazílii, USA, včetně jedné z nejreprezentativnějších výstav na téma vztahu fotografie a výtvarného umění, *Photography as Art, Art as Photography* v Kasselu 1977. Koncem 70. a začátkem 80. let organizoval výstavy československého konceptuálního umění a body artu v Polsku (Vratislav, Varšava, Lodž, 1979) a Jugoslávii (Bělehrad, 1982).

Knižní publikace

- Fotografie: Příběhy moderního média v Čechách a na Moravě, 1840-1950.* Praha: Kant, 2004.
- Avant-Garde Page Design 1900-1950.* New York: Delano Greenidge, 2002.
- Josef Váchal, The Eroticists.* Editor, autor doprovodného textu a biografické poznámky. Praha: Paseka, 2001.
- Josef Sudek o sobě.* Zaznamenal a připravil k vydání. Praha: Torst, 2001.
- Alexandr Hackenschmied.* Prague: Torst, 2000.
- Painting the Universe: František Kupka: Pioneer of Abstraction.* Editor (s Dorothy Kosinski), autor úvodní studie. Stuttgart, Dallas, Wolfsburg, Prague: Hatje Verlag, Dallas Museum of Art, Kunstmuseum Wolfsburg, National Gallery in Prague, 1997.
- Prague 1900-1938: Capitale secrete des avant-gardes.* Editor (s Emmanuelem Starcky), autor úvodní studie. Dijon: Musée des beaux-arts, 1997.
- Očima Arcimboldovými.* Prague: Národní galerie v Praze, 1997.
- Reconstructing the Original: Czech Abstractions 1922-1935.* Portfolio. Editor a autor úvodní studie. New York: AV Editions, 1994.
- Umění pro všechny smysly: Meziválečná avantgarda v Československu.* Editor a autor úvodních studií. Praha: Národní galerie, 1993.
- The Art of the Avant-Garde in Czechoslovakia 1918-1938.* Editor a autor úvodních studií. Valencia: IVAM, Centre Julio Gonzalez, 1993.
- Czech Modernism 1900-1945.* Editor (s Anne W. Tucker) a autor úvodních studií. Houston and Boston: Museum of Fine Arts, Houston and Bulfinch Press, 1990.
- The Avant-Garde Book 1900-1945.* New York: Franklin Furnace, 1989.
- Češka filmska teorija 1918-1937.* Belgrade: Filmske Sveske, 1983.
- Sovětská filmová fotografie dvacátých let.* Praha: Odeon, 1979.
- Vybrané kapitoly z dějin fotografie.* Praha: ÚKVČ, 1978.

V tisku:

- The New Vision for the New Architecture.* Praha: Slovart.
- Avantgarda o mnoha médiích: Josef Bartuška a skupina Linie 1930-1939.* Praha: Obecní dům.

DOPROVODNÉ PROGRAMY - DODATEK

Filmové pátky

Přehlídka dokumentárních filmů v kině NFA - Konvikt/Ponrepo
Bartolomějská ulice 11, 110 00 Praha 1

6/2, 13/2 - vždy ve 20:00

20/2, 27/2, 5/3, 12/3 – vždy v 17:30

vstupné 40 Kč

Cestopisy – 6/2 20:00

ALOHA-OE

Výroba: Vladimír Krajina, 1930

Režie: Vladimír Krajina

čb, 2037 m (72 min.), verze němá

Dokumentární film z cesty kolem světa.

Válečné dokumenty + propaganda – 13/2 20:00

KOLESA DĚJIN

1945

Režie: Miloš Cettl

čb, 1890 m, verze česká, pt. německé

Protektorátní propagandistický stříhový film sestavený z dobových týdeníkových šotů.

KRÁSA A SÍLA

Výroba: Unionfilm, 1940

čb, 387 m, verze česká, pt. německé

Režie: František Rejlek

Propagace tělesné kultury v německém duchu (obdobným způsobem, ale důmyslněji a řemeslně dokonale, natáčela svoje filmy jedna z významných osobností nacistické filmové propagandy – Leni Riefenstahlová).

Celkem: 2277 m (77 min.)

Avantgarda + abstrakce – 20/2 17:30

BEZÚČELNÁ PROCHÁZKA

Výroba: Ladislav Kolda, 1930

Režie: Alexander Hackenschmied

čb, 219 m, verze němá

Filmová studie nálad a podob periferie, již bloudí osamělý muž.

SVĚTLO PRONIKÁ TMOU

Výroba: Legiafilm Brno, 1930

Režie: Otakar Vávra

čb, 113 m, verze němá, mzt. české

Abstraktní kompozice, inspirovaná světelnou plastikou architekta Zdenka Pešánka.

NA PRAŽSKÉM HRADĚ

Výroba: Ladislav Kolda, 1931

Režie: Alexander Hackenschmied

čb, 324 m, verze zvuková bez dialogů

Filmová skica Pražského hradu a jeho dominanty – chrámu svatého Víta.

Obrazovou složku filmu umocňuje hudba Františka Bartoše.

ŽIJEME V PRAZE

Výroba: AB, 1934

Režie: Otakar Vávra

čb, 362 m, verze zvuková bez dialogů

Filmový fejton z pražských ulic.

LISTOPAD

Výroba: Lloyd, 1935

Režie: Otakar Vávra

čb, 520 m, verze česká

Příběh náhodného setkání milenců po několika letech.

RUCE V ÚTERÝ

Výroba: Čeněk Zahradníček, 1935

Režie: Čeněk Zahradníček

čb, 300 m, verze nemá, mzt. české

Pohyby rukou symbolizují průběh všedního dne.

SILNICE ZPÍVÁ

Výroba: FAB Zlín, 1937

Režie: Elmar Klos

čb, 101 m, verze česká

Triková reklama na pneumatiky firmy Baťa.

DIVOTVORNÉ OKO

Výroba: AB, 1939

Režie: Jiří Lehovec

čb., 275 m, verze česká

Obyčejné věci kolem nás viděné netradičně – okem filmové kamery.

RYTMUS

Výroba: FAB Zlín, 1941

Režie: Jiří Lehovec

čb, 375 m, verze česká

Experimentální film. Pokus o vizuální zobrazení hudby.

Celkem: 2589 m (88 min.)

Fotografie – 27/2 17:30

ZVĚČNĚLÉ VTEŘINY

Výroba: Jiří Lehovec, 1945

Režie: Bohumil Vošahlík

čb, 75 m, verze zvuková bez dialogů

Reklama na fotopotřeby Neobrom Brno

PŘÍBĚH ČESKOSLOVENSKÉ FOTOGRAFIE

Výroba: KF Praha, 1989

Režie: Josef Harvan

bar., 1211 m, verze česká

Dokumentární film o historii československé fotografie.

REPORTÉR

Výroba: ČAF, 1963

Režie: Pavel Háša

čb, 667 m, verze česká

Medailon fotografa Karla Hájka.

ŽÍT SVŮJ ŽIVOT

Výroba: KF Praha, 1963

Režie: Evald Schorm

čb, 355 m, verze česká

Medailon fotografa Josefa Sudka

Celkem: 2308 m (79 min.)

Technika, průmysl, vědecký film – 5/3 17:30

ELEKTROSTATEK NA VÝSTAVĚ SOUDOBE KULTURY V BRNĚ

Výroba: Elekta-journal, 1928

Režie: Jan S. Kolár

čb, 479 m, verze němá, mzt. české

Dokumentární film z výstavy o možnostech využití elektřiny v zemědělství a v domácnosti.

Z DESATERA MODERNÍHO AUTOMOBILISTY

Výroba: Elekta-journal, 1930

čb, 225 m, verze němá, mzt. české

Propagační film o technických přednostech vozu Praga Piccolo.

SKLÁŘSKÝ PRŮMYSL

Výroba: PK Praha, 1925

Režie: Julius Prokúpek

čb, 330 m, verze němá, mzt. české

Technologie výroby foukaného, lisovaného a litého skla.

FILMEM ZRYCHLENÉ POHYBY ROSTLIN PŘI KLÍČENÍ A RŮSTU

Výroba: Masarykův lidovýchovný ústav, 1925

čb, 144 m, verze němá, mzt. česko-latinské

Časosběrné snímky růstu a klíčení rostlin. Vědecký film.

POHYB – PROJEV ŽIVOTA

Výroba: Masarykův lidovýchovný ústav, 1927

čb, 310 m, verze němá, mzt. české

Pohybové projevy živých organizmů – od jednobuněčných až po člověka.

VÝROBA PAPÍRU A NOVIN

Výroba: AB, 1925

čb, 936 m, verze němá, mzt. české

Technologie výroby papíru v České Kamenici a tiskárna Melantrich v Praze.

KARBID

Výroba: FAB Zlín, 1942

Režie: František Gürtler

čb, 316 m, verze česká, pt. německé

Výroba a hospodářské využití karbidu.

Celkem: 2424 m (83 min.)

Etnografický film – 12/3 17:30

PÍSEŇ O PODKARPATSKÉ RUSI

Výroba: AB, 1937

Režie: Jiří Weiss

čb, 306 m, verze česká, pt. německé

Baladický dokument o životě na Podkarpatské Rusi

VALAŠSKO

Výroba: Unionfilm, 1937

Režie: Adolf Lehner

čb, 332 m, verze zvuková bez dialogů, mzt. české

Život, řemesla a lidové tance na Valašsku.

VELIKONOCE NA SLOVÁCKU

Výroba: Josef Koza, 1937

Režie: Josef Koza

čb, 165 m, verze zvuková bez dialogů, mzt. české

Lidové zvyky o velikonočních svátcích na Moravském Slovácku.

ZEM SPIEVA

Výroba: Matica slovenská/Ladislav Kolda, 1933

Režie: Karel Plicka

čb, 1815 m, verze zvuková bez dialogů, mzt. slovenské

Obrazově hudební symfonie představuje lidové umění, zvyky a tradice na Slovensku

Celkem 2618 m (90 min.)

Vstupné na výstavu

Česká fotografie 1840-1950

Příběh moderního média

Plné vstupné 100 Kč

Poloviční vstupné 50 Kč

senioři

studenti

držitelé ZTP

Zdarma

děti do 15 let

hendikepovaní s doprovodem

studenti uměleckých škol

novináři

Mimořádná nabídka 180 Kč

opakovaný vstup na výstavu (nejvíce 3x)

Další slevy mohou uplatnit

držitelé průkazů AICA, ICOM, ICOMOS, INSEA (česká sekce), UVU

držitelé průkazů GO25, ISIC, ITIC, KPVU

členové klubu RAS/ART (informace www.rasart.cz)

členové klubu OTEVŘENÝ DIALOG (informace [E pliska@rudolfinum.org](mailto:E.pliska@rudolfinum.org))

Pokladna otevřena denně mimo pondělí od 10:00 do 17:30 hodin

(informace T 227 059 309)